

Foto: Oskar Puschmann

Bærekraftindikator 2.4.7: Endringer i kulturlandskap: 3Q-indikatoren kant per dekar av jordbruksareal

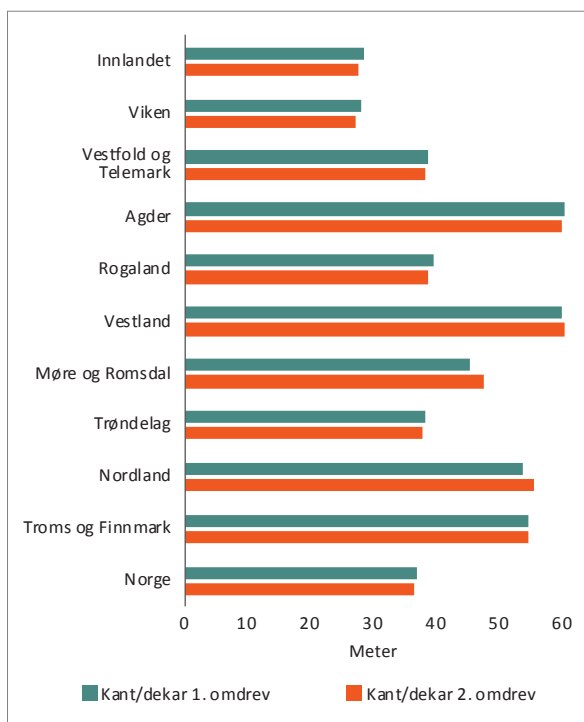
Kanter langs jorder i jordbrukslandskapet er områder med et variert biologisk mangfold. Verdien eller «kvaliteten» av kantsonene vil variere. Lengre kantsoner gir uansett flere mulige leveområder for arter som trives i kantsonen. Kant per dekar av jordbruksareal benyttes derfor som en av flere indikatorer knyttet til FNs mål om en bærekraftig matproduksjon.

Et sammenhengende, langt og bredt jorde på 100 dekar har langt mindre kant i forhold til jordbruksareal, enn om det samme arealet er fordelt på flere mindre jordeteiger. Et stort jorde som er langt og smalt eller med flere armer kan også ha mye kant i forhold til jordbruksarealet. Er vi opptatt av mulige leveområder for arter som trives i kantsonene vil

forholdstallet mellom kant og areal være en bedre landskapsindikator enn f.eks. jordstykkestorelsen.

AREALTYPE SOM INNGÅR I BEREGNINGEN
3Q¹ kartet er brukt til å beregne en kantindikator som måler lengden av kant i forhold til dekar med jordbruksareal.

1 3Q er et akronym for «Tilstandsovervåking og resultatkontroll i jordbrukets kulturlandskap»

Figur 1. Kantindikatoren lengde kant per dekar observert ved 1. omdrev og lengde kant per dekar i 2. omdrev.

Den nye indikatoren er definert som:

Kant/dekar: Antall meter kant per dekar jordbruksareal.

Kantlengde og areal summeres per område før vi beregner kantindikatoren. Figur 1 viser observert kant ved første og siste kartleggingstidspunkt per fylke. For Norge ble det registrert 36,6 meter kant per dekar ved andre omdrev. Kantindikatoren for 2. omdrev i Figur 1 varierer mellom fylkene, fra 27 til 60 meter per dekar.

3Q resultater presenteres gjerne som endringer over fem år. Siden det er ulikt antall år mellom flere av kartleggingene har vi beregnet endring i omkrets og endring i areal per år og multiplisert med fem. Dermed kan vi også beregne estimert endring i kantindikatoren over fem år.

Figur 2 viser endring i antall meter kant per dekar over fem år. Figuren illustrer at det blir mindre kant per dekar jordbruksareal i de fleste fylkene. Det betyr en reduksjon i mulige leveområder for arter som trives i jordbrukets kantsoner.

Jordbruksarealet i 3Q kartet er delt i tre hovedgrupper;

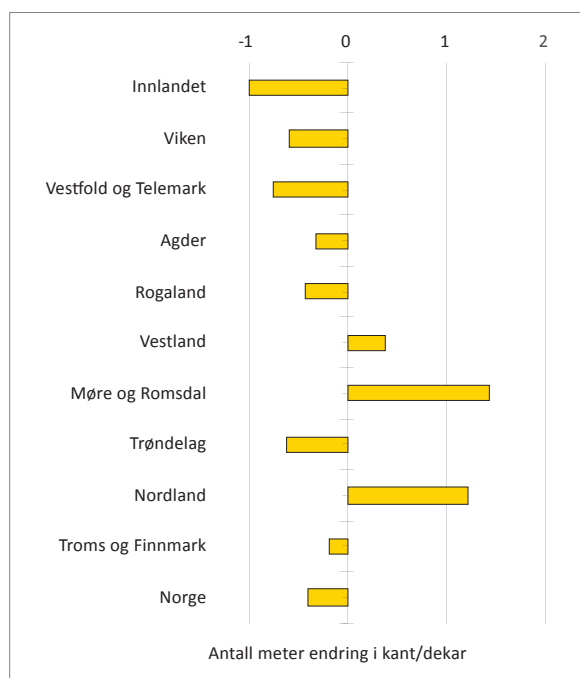
- A1 og A2: Åker, eng og hagebruksareal
- A3: Areal med tydelig beitepreg
- A4: Areal i usikker bruk.

Areal som er klassifisert som beite (A3) er ikke brukt i beregningen av indikatoren. Det skyldes først og fremst at bruken av beiteareal skiller seg sterkt fra bruk av fulldyrka areal. I tillegg kan grensen mellom skog og beite ofte være usikker fordi beiteområdet kan ha noen grad av tredekning.

Arealtypen «areal i usikker bruk» (A4) har en kategori areal «usikker eng» (A4EN) som er tatt med i beregningen. Areal klassifisert som usikkert beite og areal typer med busker og trær er holdt utenfor beregningen da disse først og fremst blir brukt som beite.

BEREGNING

Beregningen består i å trekke ut areal og omkrets av de utvalgte arealtypene fra 3Q-kartene. Noen av arealene (kartfigurene) er kuttet av kanten av den kartlagte flaten. Disse kantene er ikke en naturlig kant og lengden kant som faller sammen med kanten av flata er derfor trukket fra omkretsen av jordbruksarealet ved beregning av indikatoren.

Figur 2. Endringer i kantindikatoren per fylke, meter kant per dekar over fem år.

FORFATTER:

Grete Stokstad (grete.stokstad@nibio.no)